

INGEBLIKT

Spiegel

Tijdschrift voor onderzoek en ontwikkeling op het terrein van de didactiek van het moedertaalonderwijs en van de opleiding tot leraar in de moedertaal.

SPIEGEL is een tijdschrift voor mensen die geïnteresseerd zijn in de laatste ontwikkelingen op het gebied van de moedertaal didactiek. Het is tevens het blad van de Vlaamse Vereniging voor Moedertaal didactici (VVM) en van de Nederlandse Vereniging voor de Didactiek van het Nederlands (VDN). De redactie bestaat uit deskundigen die in hun dagelijks werk aan universiteit, onderzoeksinstituut, docentenopleiding of ander innovatie-instituut ontwikkelingen in de moedertaal didactiek mee richting geven.

De redactie streeft naar de opname van leesbare artikelen die bijdragen tot een wetenschappelijke benadering van de moedertaal didactiek. U vindt in SPIEGEL verslagen van wetenschappelijk onderzoek, boekbesprekingen en essays.

SPIEGEL verschijnt drie keer per jaar; elke aflevering bevat ongeveer 100 pagina's. Een abonnement kost 1500 fr. per jaar. Studenten, beginnende (eerste twee jaar) en werkzoekende leerkrachten betalen slechts 500 fr.

In het laatste nummer van de zevende jaargang (1989) kwamen de volgende onderwerpen aan bod: Erik Blankesteyn, Maarten van Rooij en Jan Sturm voerden een open interviewonderzoek uit onder vijf moedertaalleerkrachten met de bedoeling hun motieven te achterhalen om mee te werken aan de ontwikkeling van software voor zinsontleden. De auteurs illustreren in dit artikel hun methodologie aan de hand van de uitspraken van één respon-

dent over het onderwerp 'computers in de lespraktijk'.

Huib van den Bergh en Hans Kuhlemeier brengen verslag uit van het Nederlandse peilingsonderzoek in het derde jaar voortgezet (secundair) onderwijs dat in 1989 werd afgerond. Aan de hand van concrete opdrachten laten ze zien hoe de taalvaardigheid gemeten is, en geven ze een overzicht van de onderzoeksresultaten (leerlingprestaties, attitudes en buitenschoolse gewoonten, en onderwijsaanbod). Het probleem van de normstelling wordt gezien in het licht van de discussie over de eindtermen voor de basisvorming.

M.J.C. Mommers en B.M.H. Aarntzen rapporteren de belangrijkste resultaten van een longitudinaal onderzoek naar de aard en de frequentie van fouten bij hardop lezen. Het onderzoek spitste zich toe op de veranderingen tijdens de leesontwikkeling in de overgangsfase van aanvankelijk naar voortgezet lezen.

Daniël Janssen geeft een uitvoerige bespreking van het proefschrift van Kees de Gipper: Schrijven beschreven (zie recensie in VONK 18/7), waarop de auteur onmiddellijk reageert. Johan Eimers bespreekt Schrijfblok, een handleiding voor het schrijfonderwijs in de eerste fase van het voortgezet onderwijs.

Armand Van Assche brengt verslag uit van de bijeenkomst georganiseerd door de Nederlandse Taalunie op 3/11 in Antwerpen over literatuuronderwijs en canon (zie verslag Roger Roger in VONK 19/4).

*Besteladres: VVM p/a UIA t.a.v. Frans Daems,
Universiteitsplein 1, 2610 Wilrijk,
tel. 03/820.29.64.*

Moer

Tijdschrift voor het onderwijs in het Nederlands.

Moer heeft een nieuwe vormgeving (grijs werd zwart met geel, kaders werden strepen en accoladen), verschijnt voortaan frequenter (8 keer i.p.v. 6 keer per jaar) en is ook inhoudelijk licht gewijzigd. Naast de bekende vaste rubrieken (recensies, leesvoer, aankondigingen en agenda) zijn er ook twee nieuwe geïntroduceerd. In Forum staan korte, kritische beschouwingen, ingezonden brieven en reacties op in Moer verschenen bijdragen. Verslagen van congressen, conferenties, symposia e.d. komen in de rubriek Verslagen aan bod. De artikelen handelen over nieuwe ontwikkelingen op het vakgebied en/of zijn van belang voor de dagelijkse lespraktijk. In 1990/1 gaat het over de volgende onderwerpen: In Nederland buigt een commissie zich over de vernieuwing van de eindexamens Nederlands voor VWO/HAVO. Helge Bonset brengt verslag uit van een conferentie (december 89) over de examinering van het schrijfonderwijs en plaatst kritische kanttekeningen bij de werkwijze van de commissie.

Vorig jaar werd in de Volkskrant een discussie gevoerd over het wel en wee van het literatuuronderwijs. Piet Gielen en Xander Noë bekijken deze openbare discussie vanuit hun leraarspraktijk en schetsen een beeld van hun eigen literatuuronderwijs. Om de leesattitude van hun leerlingen (5 HAVO) en oud-leerlingen te kunnen achterhalen organiseerden ze een enquête.

In de herfst van 89 maakten een aantal Belgische en Nederlandse Neerlandici een studiereis naar Italië in het kader van het IMEN-project. Resy Delnoy en Theo Rensman belichten enkele aspecten uit zes lesobservaties en een gesprek met een lerares, en vergelijken die met de Nederlandse situatie.

Zeggen wat je ziet

Deze publikatie van het SLO-project Speciaal Onderwijs maakt deel uit van Lezen moet je doen, een onderwijsprogramma voor het leren lezen van zeer moeilijk lerende kinderen in kleine voortschrijdende stappen (zie recensie in VONK 18/1). In Zeggen wat je ziet wordt meer bepaald vorm gegeven aan het pictolezen als voorbereidende deelvaardigheid voor het leren lezen van (eenvoudig) letterschrift. Daarnaast leren zeer moeilijk lerende kinderen met deze methode ook spreken in steeds langer wordende zinnen met de juiste werkwoordvervoeging.

Een picto is een beeld dat met slechts één woord benoemd wordt. Pictolezen is een vorm van beeldlezen dat de leerlingen schriftbewust maakt, hen de juiste leesrichting bijbrengt, en een basis legt voor begrip lezend van letterschrift.

Het docentenboek is een ringband die bestaat uit twee delen. Deel A bevat achtergrondinformatie over beeldschrift en letterschrift, de methode Lezen moet je doen en de concretisering van het beeldlezen in Zeggen wat je ziet (voorafgaande ontwikkeling, werkwijze, aandachtspunten, fasen in het pictolezen, vorderingslijsten). In bijlage zijn verkleinde picto's opgenomen waarmee de leerkracht zelf leesstof kan samenstellen aangepast aan de leefwereld en het niveau van de leerlingen. Tevens zijn ook vergrote picto's opgenomen die als toneelattribuut gebruikt kunnen worden.

Deel B is het groepsleesboek (voor gebruik bij het leesonderwijs in de groep). In 11 stapsgewijs opgebouwde hoofdstukken gaat het van het lezen van losse picto's tot het lezen van lange zinnen. Naast de pictopagina's voor de leerlingen worden concrete suggesties gedaan voor de aanbieder en verwerking ervan.

Bedoeling is uiteindelijk de leesdrempel te verlagen zodat de leerlingen niet ontmoedigd raken bij het zien van een pagina vol letterschrift. Leren lezen blijft voor hen op die manier leuk!

Prijs: 150 gulden

Besteladres:

SLO, afdeling Verkoop, Postbus 2041, NL 7500
CA Enschede, tel. 00-31-53-840 305.

Educatieve Software

Het Nationaal Informatiecentrum Leermiddelen (NICL) bracht in de beschrijvingenreeks twee nieuwe publikaties uit over educatieve software voor het basisonderwijs resp. het voortgezet (secundair) onderwijs. De publikaties zijn primair bedoeld om de leerkracht behulpzaam te zijn bij het maken van een verantwoorde keuze. Per beschrijving wordt informatie gegeven over doelstellingen, leerstofinhoud, leerstofordening en gebruik, differentiatie- en evaluatiemogelijkheden, en over de bijbehorende documentatie. De beschrijvingen zijn per vak gerangschikt.

Besteladres:

NICL, postbus 2041, NL 7500 CA Enschede, tel. 00-31-53-840 246.

voor schoolmoeë leerlingen

De Stichting-Lodewijk de Raet heeft een brochure uitgegeven met als titel Nieuwe kansen voor schoolmoeë leerlingen. Het eerste deel gaat over 'eerste lijnsbegeleiding' door de leerkracht. Hierin worden lesoverstijgende modellen en gespreksvormen voorgesteld om problemen op een constructieve manier bespreekbaar te maken. In de twee volgende delen wordt verwezen naar externe hulpverleningsinstanties uit de sociale sector en opvangprojecten die alternatieve vormen van onderwijs aanbieden.

Prijs: 200 fr.

Besteladres: Stichting-Lodewijk de Raet, Liedtsstraat 27-29, 1210 Brussel, tel. 02/242.01.11.

Dove mensen in de basiseducatie

Deze SLO-publikatie (76 p.) is van belang voor allen die betrokken zijn bij en geïnteresseerd in taalonderwijs aan doven. Het eerste hoofdstuk geeft een globaal beeld van de dovenwereld. Een tweede artikel is toegespitst op de knelpunten die dove kinderen ondervinden bij het leren van taal. Het derde en het vierde hoofdstuk behandelen ervaringen bij het opzetten van cursussen voor doven in het kader van de basiseducatie. Het boek eindigt met een samenvatting van de discussie op een studiedag rond dove mensen in de basiseducatie (1989) en een inventarisatie van problemen. Als bijlage zijn enkele artikelen en een literatuur- en adressenlijst opgenomen.

Prijs: 15,90 gulden.

Besteladres:

SLO, afdeling Verkoop, Postbus 2041, NL 7500 CA Enschede, tel. 00-31-53-840 305. Nieuwe kansen

Poëziekrant

De Poëziekrant is niet meer; leve de Poëziekrant die nu oogt als een verzorgd tijdschrift op tram- en busformaat.

In 14/1 (jan./febr. 90) een interview met Charles Ducal; poëzie van o.a. Li Bo en Ed Leeflang; interesse voor de receptie van Spaanse en Spaans-Amerikaanse literatuur in Nederland; het ontstaan van de Japanse poëzie.

Kultuurleven

Kultuurleven 56/8 (dec. 89) is een themanummer met als titel 'Vlaanderen en Nederland aan elkaar gespiegeld'. De onderwerpen die aan bod komen, zijn: samenwerking, kunsten en levensstijl, religie en ethiek, wetenschap en technologie, wereldbeeld en politiek.